

Mal – undringssamtaler med barn/ unge

1. Etabler kontakt og informer om formålet med samtalen

- Spontansamtale:
 - Ta utgangspunkt i barnets/ ungdommens utsagn, uttrykk eller atferd.
 - Etterspør hva som ligger bak utsagnet/ uttrykket/ atferden.
 - NB! Avtal ny tid til samtale samme dag dersom du ikke har anledning til å fullføre samtalen der og da. Dette er svært viktig for å beholde barnets/ ungdommens tillit. Trygg barnet / den unge om at du bryr deg.
- Planlagt samtale:
 - Skap kontakt, påpek noe positivt (Eks.vis: «Så bra at du kom»)
 - Forklar hvorfor dere skal snakke sammen (I går når vi var ute, sa du)
 - Vær rolig og interessert. Bevisst kroppsspråk og tonefall (ikke for åpen og invaderende, heller ikke for lukket. Reguler nærhet og avstand. Volds- og overgrepssatte barn og unge er særlig sårbare for å bli tatt på. Kroppsholdning kan også være viktig: eksempelvis at man ikke sitter med armene i kryss, ser sint eller oppgitt ut, ikke vifter for mye med hendene eller sitter bredbent/ spriker med bena.

Flere eksempler:

- Utsagn: «Jeg hører at du sier Fortell mer om det»
- Atferd: «Når barn/unge blir så sinte som du ble nå, er det ofte slik at de har mye vondt inni seg. Hva er det som plager deg?» eller «Når barn/ ungdommer gjør slike ting (eksempelvis upassende seksuell atferd), kan de ha sett eller opplevd det selv. Det kan også være at voksne gjør ting som føles feil eller vondt, truer og har hemmeligheter som du ikke har lov å fortelle.
Noen ganger gjør barn/unge ting som føles bra der og da, men som kan være vondt eller feil for andre. Da kan man bli usikker på hva man føler og hva som er rett. Man kan bli flau og være skamfull (tenke at man har gjort noe galt).

2. Fri fortelling – utdyp/ konkretiser

- Oppfordre til fri fortelling («Fortell mer ...» / Bruk åpne spørsmål)
- Bekreftende og aktiv lytting. Gjenta og oppsummer underveis.
- Informert gjetning. Prøv å sette deg inn i barnets/ den unges situasjon (Eks.vis: Kan det være slik at?)
- Målrettede oppfølgingsspørsmål. (Eks.vis: Har jeg forstått riktig ...)
- Opplevelsesfokus
 - Hvordan du opplever barnet/ eleven? («Jeg har lagt merke til at», eller «Jeg synes du har virket trett/ sliten/ lei deg i det siste»)

- Hvordan opplever barnet/ eleven situasjonen? «Kjenner du deg igjen i noe av dette/ føler du det sånn?»
- Tåle pauser, la barnet/ den unge tenke/ snakke. Gjenta, bekreft og oppsummer underveis.

Flere eksempler:

- «Hva skjedde?» «Hvor var dere?» «Hvem var du sammen med?» «Fortell»
- «Mange barn/ unge jeg har snakket med, som har sagt/ gjort som du, har opplevd noe vanskelig som de ikke tør fortelle om. De er redd for hva som kan skje hvis de forteller. Er det sånn for deg?»
- «Hvordan var det å være deg når de gjorde / det skjedde?»

3. Oppsummering og avslutning

- Konkret oppsummering av samtalens innhold.
- Takke for samtalen og rose barnet/ ungdommen.

Dersom barnet/ den unge har fortalt noe som gir grunn til oppmerksomhet/ bekymring:

- Lag en plan for hva som skjer videre: Hva skal skje? Hvem skal involveres? Når skal det skje? Hvordan blir det inntil da for barnet/ ungdommen?
- Formidle håp. Tilby hjelp og støtte. Ikke lov noe du ikke kan stå inne for.

Dersom ingenting kom fram i samtalen:

- Avslutt med dagligdagse temaer, men åpne opp for ny samtale.
- Dersom uroen vedvarer, ta nytt initiativ om noen dager (individuell vurdering).

Dersom bekymring tilsier at barnet/ eleven ikke kan sendes hjem, kontakt barnevernet. Dersom det kommer fram informasjon om vold og/ eller seksuelle overgrep, skal barneverntjenesten kontaktes uten at foreldrene får vite det. Det er barneverntjenesten som informerer foreldrene og evt. kontakter politiet.

NB! I situasjoner hvor det kommer fram informasjon om vold og/ eller seksuelle overgrep, er det viktig å være oppmerksom på at du ikke skal «avhøre» barnet, men kun sikre nødvendig informasjon til å vite hva barnet har vært utsatt for.

Dokumenter samtalen jfr. TIDLIG INN – Handlingsrutiner i BYN, s. 10 (Se www.btiibyn.com – Rutiner).

Det er en risiko at barnet kun forteller sin historie én gang, og derfor ikke gjenforteller det de har vært utsatt for i avhør hos Barnehuset/ politiet.

